

72 Yıllık Yaşamda Kurtarılan Binlerce Hayat Prof. Dr. Münci Kalayoğlu

İsminin hakkını veren kaç kişi tanıyoruz acaba? Memorial Hastanesi Genel Cerrahi, Organ Nakli ve Transplantasyon Bölümü Başkanı Prof. Münci Kalayoğlu dünyanın çeşitli ülkelerinde ve ülkemizde başarıyla gerçekleştirdiği çok sayıda organ nakliyle özellikle de karaciğer nakilleriyle tanınıyor. İsmi “Münci” yani kurtarıcı, kurtaran anlamına gelen Prof. Kalayoğlu dünyada ilk kez karaciğer nakli yapan Dr. Thomas Starzl’ın yanında eğitim alarak organ nakli yolculuğuna başlamış. 1993 yılında Sağlık Bilimleri dalında aldığı TÜBİTAK Bilim Ödülü, 1994’te kendisine Orta Doğu Teknik Üniversitesi tarafından verilen Onursal Felsefe Doktorası sahip olduğu ödüllerden sadece birkaçı. TÜBA asli üyesi Prof. Dr Münci Kalayoğlu hem başarılı bilim insanı yönüyle, hem kurtardığı hayatlarla, hem de organ bağışının önemi ve yaygınlaştırılması çalışmalarına yaptığı katkılar nedeniyle dergimizin bu ayki konuğu.

Prof. Dr. Münci Kalayoğlu
LIFE Dergisinin kapağında.

Çocukluğunda mühendis ya da mimar olmayı isteyen Kalayoğlu’nun yaşamı 1940 yılında Ankara’da başlıyor. İlk, orta ve lise eğitimini Ankara’da tamamladıktan sonra 1957’de Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi’ne girme hakkını kazanıyor. Aslında çocukken zayıf ve narin olduğu için annesi oğlunun kan görmeye dayanamayacağını düşünüyor ve doktor olmasını istemiyor. Kendisinin de aklından geçmiyor doktor olmak. En sevdiği ve en başarılı olduğu ders matematik. Annesi de, mühendisliğin ya da mimarlığın oğlu için daha uygun olacağı kanısında. Ancak sınav heyecanıyla 625’in karekökünü 25 yerine 15 olarak hesaplayınca, hayatının yönü değişiyor ve tıp fakültesine giriyor. Böylece babasının da dileği gerçekleşmiş oluyor.

Dünya Standartlarındayız !

Organ nakli, işlevini yitirmiş bir organ nedeniyle hayatını kaybetme noktasına gelmiş kişiye ikinci bir şans vermek demek. Pek çok ülkeden farklı doktorlarla çalışmış olan Prof. Kalayoğlu Türk cerrahların becerisinin dünya standartlarının da üstünde olduğunu önemle vurguluyor. Dolayısıyla ülkemizde yapılan organ nakillerinin kalitesinin dünyadaki hiçbir ülkeden düşük olmadığını belirtiyor. Ekip çalışması organ naklinin başarısını etkileyen en önemli etkenlerden biri. Prof. Kalayoğlu'na göre ülkemizde ekip çalışması konusunda yaşanan bazı sorunlar en büyük dezavantajlardan biri. Diğer yandan eğitim de tabii ki bu işin olmazsa olmazı. Çok iyi organ nakli ameliyatları yapabilen bir cerrahın bunu mutlaka kendisinden sonra gelenlere öğretmesi gerekiyor. Cerrahların eğitim almak için yurt dışına gitmek yerine ülkemizdeki uzmanların yanında yetişmesi en ideal durum aslında. "Çok başarılı bir organ nakli uzmanının yaptığı organ nakli sayısı 5, 10, 20 olabilir, ama 100, 200 hatta 500 organ nakli yapılmazsa, yeni uzmanlar yetişemez" diyor Prof. Kalayoğlu. Bilginin sadece sayılı kişinin kafasında, ellerinde kalmaması gerektiği fikrini bir ilke olarak benimsemiş. Kendisi Dr.Starlz'dan sonra ikinci nesil. Yetiştirdiği uzmanları üçüncü nesil olarak tanımlıyor ve

bu bilginin nesilden nesile aktarılması gerektiğine inanıyor. Yapılan hataların da böylece giderek azalacağını düşünüyor. Hocasının yaptığı hataları kendisi yapmıyor. Organ nakli uzmanlığının hem sanat, hem bilim, hem de deneyim demek olduğunu kabul ediyor. Organ nakli uzmanının ne kadar çok organ nakli ameliyatı gerçekleştirirse o kadar iyi öğreneceğini düşünüyor. Hata yapılacak, yapılan hata kabul edilecek ve nasıl doğrusu yapılabilir, bunun üzerinde düşünülecek. İşte böyle özetliyor Prof. Kalayoğlu bir organ nakli uzmanının yolculuğunu ve kendi arkadaşlarına öğrettiklerini.

Prof. Dr. Münci Kalayoğlu Türkiye'de yeterince organ nakli merkezi bulunduğunu belirtiyor. "Ama önemli olan organ nakillerinin sayısı ve başarısı" diye ekliyor. Bu noktada da Sağlık Bakanlığı tek otorite olarak görev yapıyor. Organ nakli bekleyenler listesine alınan, ameliyat edilen, ölen her hasta Sağlık Bakanlığı'na bildiriliyor ve bir veri bankası oluşturuluyor. Yönetmeliğe uyulmadığı durumlarda organ nakil merkezi kapatılabiliyor. Organ merkezlerinde yapılan nakil sayısı da Sağlık Bakanlığı'nın kontrolünde. Belli bir sayının altında organ nakli yapılırsa da Sağlık Bakanlığı organ merkezini kapatma yetkisine sahip.

Yapışık İkizleri Başarıyla Ayırıyor

Genel Cerrahi Bölümünde uzmanlık eğitimine başladığı sıralarda ABD'ye gitme hevesi başlıyor. Fransızca bilen Doktor Kalayoğlu İngilizce öğrenmek üzere Amerikan Kültür Derneği'ne kayıt yaptırıyor. 2-3 yıl İngilizce eğitimine devam ediyor, bu arada Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Bölümü'ndeki uzmanlık eğitimini tamamlayarak başasistan oluyor. ABD'ye gitmek için gerekli dil sınavını geçtikten sonra hocalarının da desteği ile önce New York, *Mount Sinai Tıp Fakültesi*'nde, ardından da Pittsburg Çocuk Hastanesi Çocuk Cerrahisi Ana Bilim Dalı'nda eğitimine devam ediyor. 3 yıl bu hastanede sadece çocuk ameliyatları yapıyor. 1968 yılında yapılan bir karaciğer nakli ameliyatına katılma ve ardından hastaya bakma şansına sahip oluyor. Maalesef hasta 36 saat sonra ölüyor. Henüz 28 yaşındaki bu genç doktor, ilk kez şahit olduğu bu nakil ameliyatından çok etkileniyor. Yıllar sonra ise o şaşkınlığını "böyle bir şeyin yapılabilir olduğunu rüyamda görsem inanmazdım" şeklinde ifade ediyor. Böylece Prof. Dr. Münci Kalayoğlu için organ nakli macerası da başlıyor.

1963'te Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden çok iyi bir eğitim alarak mezun oluyor. "Zamanın en iyi hocaları, o zaman bizlerle tek tek uğraşıyordu, hocalarımız öğrencilerinin isimlerini bilirdi, okula iki gün gelmeyince merak edip sordular" diyor Prof. Dr. Münci Kalayoğlu hocalarını saygıyla anarak. O zamanlara dair unutamadığı en önemli anılarından biri de tıp fakültesi diplomasını İsmet İnönü'nün elinden almış olması.

Uzmanlık eğitimi için Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne gidiyor. "Yeni bir tıp fakültesi olan Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Amerikalı hocalar sayesinde başka bir ruh vardı. Ayrıca Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde uzmanlığa başlayan doktorlara 400 lira verilirken Hacettepe Tıp Fakültesi'nde 700 lira veriliyordu. Ayda 10 lira harçlığı olan bir öğrencinin doktor olur olmaz 700 lira alması da elbette önemli bir şeydi." İşte böyle sıralıyor uzmanlık eğitimi için Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni tercih etme nedenlerini Prof. Kalayoğlu.

En Çok İhtiyaç Duyulan Organ: Böbrek

Türkiye'de en çok böbrek hastalıklarında organ nakline ihtiyaç duyuluyor. Yani en çok böbrek başına ihtiyaç var. Şeker hastalığı, yüksek tansiyon, aşırı şişmanlık, bazı kalıtsal hastalıklar, akraba evlilikleri, enfeksiyonlar, nefritler, çocuklarda kalıtsal ya da doğuştan gelen kalıtsal böbrek hastalıkları sonucunda böbrekler hasara uğruyor ve kronik böbrek yetmezliği ortaya çıkıyor. Kronik böbrek yetmezliği ise böbrek naklini gerektiriyor. Türkiye'de şu an diyalize giren 60.000 kişi var, 2016'da ise bu sayının 100.000-120.000 arasında olacağı tahmin ediliyor. Geçen yıl yapılan böbrek nakli sayısı sadece 4000. En uygun tedavinin nakil olduğunu belirten Prof. Kalayoğlu diyalizin bir tedavi şekli olmadığını sadece sonu geciktiren, erteleyen bir yöntem olduğunu vurguluyor. Madalyonun diğer yüzünde ise işin ekonomik yönü var. Bir diyaliz hastasının yıllık masrafı yaklaşık 25 bin dolar ve her yıl artıyor, oysa bir kereye mahsus olmak üzere böbrek naklinin masrafı 25 bin dolar, daha sonra da yıllık 3500-4000 bin dolar ilaç masrafı oluyor.

Türkiye'deki karaciğer hastalıklarında ise en büyük problem hepatit B, ardından da hepatit C. Karaciğer hastalıkları büyüklükte kalıtsal hastalıklar, alkol tüketimi, aşırı şişmanlık, kalıtsal karaciğer hastalıkları, yağlanma sonucunda, çocuklarda ise doğuştan ve akraba evliliği sonucunda ortaya çıkıyor. Bu gün 7500 hasta karaciğer nakli için bekliyor. Karaciğer nakil listesinde 38.000-40.000 hasta var. Nakil yapıldığında bu hastalar sağlıklarına kavuşuyor, normal hayatlarına geri dönebiliyor. Nakil sonrası yapılması gereken tek şey ilaç kullanmak ve doktor takibinde olmak.

Organ naklinde doku uyumunun en önemli olduğu organ böbrek. Ancak geliştirilen bazı ilaçlar sayesinde ve bazı testlerin sonuçları da olumlu ise tam uyum olmasa da nakil yapılabilir. Yeni geliştirilen bu ilaçlar sayesinde nakledilen organı vücudun reddetmesi yani uyum problemi artık neredeyse ortadan kalıyor. Karaciğer naklinde ise doku uyumuna bakılmıyor. Rh (+) ya da Rh (-) olması fark etmeksizin, sadece kan grubu uyumu gerekiyor.

Nakil Yaşamsal Değilse?

Prof. Dr. Münci Kalayoğlu yaptığı tüm organ nakillerinin yaşamsal olduğunu hatta hastaya bile tercih hakkı kalmadığını söylüyor. Hastanın karaciğerinin ya da böbreğinin işlevini yerine getirememesi, eğer değiştirilmezse hastanın hayatını kaybedeceği anlamına geliyor. Yani başka seçenek yok. Ancak son günlerde gerçekleştirilen yaşamsal olmayan, ancak hastanın hayat kalitesini artıracak el, kol, bacak ve yüz nakillerinin tamamen hastanın tercihi ile ilgili olduğunu düşünüyor. Kendisinin bu nakillerle ilgili bir deneyimi olmadığını, ancak bu son nakillerden sonra bu konunun tekniği, nasıl yapıldığı, ameliyat standartlarının neler olması gerektiği ile ilgili bazı yayınlar okumuş ve bir fikir edinmiş. Prof.Kalayoğlu tüm hastalarına söylediği gibi, her ameliyatta ölüm riski olduğunu, yapılan her müdahalenin ölümcül etkisinin olabileceğini vurguluyor. Ancak bu ölüm riskine rağmen ameliyatlara devam edildikçe başarı oranlarının da artacağını iddia ediyor. Dr. Starlz'ın yaptığı ilk 178 ameliyatta yaşayan hasta sayısının 30 olduğunu belirterek, organ nakli yapılmaya devam edildiği için şu an başarı oranlarının % 90 olduğunu da örnek olarak veriyor.

Türkiye'de tüm organ nakli merkezleri Sağlık Bakanlığı'nın sıkı denetimi ve kontrolü altında. Organ merkezlerine ruhsat verilirken merkezde çalışan kişilerin eğitimi, hastanenin, kullanılacak araçların, aletlerin uygunluğu Sağlık Bakanlığı görevlileri tarafından inceleniyor. Yönetmeliğe uygun olmayan bir ameliyat yapılması durumunda verilen ruhsat iptal ediliyor.

1971 yılında Çocuk Cerrahisi Bölümü'ndeki uzmanlık eğitimini bitiriyor. Pittsburg Çocuk Hastanesi'nde çalıştığı dönem edindiği önemli tecrübelerden bir diğeri ise daha sonra çok yararını göreceği yapışık ikizlerin ayrılması ameliyatına katılması oluyor. Nitekim yıllar sonra, Wisconsin Üniversitesi'nde Organ Nakli ve Transplantasyon Bölüm Başkanı olarak görev yaptığı dönemde, bu konuda eğitilmiş tek cerrah olarak bir yapışık ikiz ayırma ameliyatı daha gerçekleştiriyor.

En Büyük Hayali Karaciğer Nakli

1971 yılında Türkiye'ye dönen Münci Kalayoğlu 1972 yılında Hacettepe Tıp Fakültesi'nde doçent unvanını alıyor. Aynı yıl evlenen Kalayoğlu 1977 yılında profesör oluyor. Türkiye'de böbrek naklinin yeni yapılmaya başlandığı o dönemde aklında hâlâ karaciğer nakli var. Türkiye'deki ilk böbrek naklini yapan Mehmet Haberal ile beraber çalışıyor. Hacettepe'nin laboratuvarlarında köpeklerde karaciğer nakli ameliyatları yapmaya başlayan Prof. Kalayoğlu bir gün dünyada ilk karaciğer nakli yapan kişi olan Dr. Thomas Starzl'ın Pittsburg Çocuk Hastanesi'ne geldiğini duyunca ertesi gün uçağa binip Dr. Starzl ile görüşmeye gidiyor. Daha önce bir karaciğer nakli ameliyatına katıldığını ve karaciğer nakli ameli-

yatını öğrenmek istediğini söylüyor. Prof. Kalayoğlu'nun bu konuda ne kadar istekli olduğunu anlayan Dr. Starzl, Prof. Kalayoğlu'na karaciğer komasında, böbrekleri çalışmadığı için diyaliz makinesine bağlanmış, yani neredeyse "ölmüş" denilebilecek, Wilson hastalığına (karaciğer, beyin gibi hayati organlarda fazla miktarda bakır birikmesine neden olan, kalıtsal bir hastalık) yakalanmış 13 yaşında bir çocuk gösteriyor ve acilen karaciğer nakli yapılması gerektiğini söylüyor. Münci Kalayoğlu'na bu ameliyata katılmasını teklif ediyor. Nakledilecek karaciğeri almak üzere Atlanta'ya gidiyorlar. 12 yaşındaki bir çocuktan aldıkları karaciğeri Pittsburg'daki çocuğa naklediyorlar. İlk gördüğünde "neredeyse ölmüş" dediği çocuk ameliyattan hemen sonra idrarını yapabiliyor, kanı pıhtılaşmaya başlıyor, ertesi gün ise kendi kendine nefes alabiliyor. 3 ay sonra da futbol oynamaya başlıyor. Kendisini otelde bekleyen eşine yaşadıklarını anlatan Prof. Kalayoğlu, ABD'de bu konuda çalışmak ve eğitim almak istediğini söylüyor ve "böyle ameliyatları ben de yapmadan ölürsem, gözlerim açık gider" diyor. Kendisine her zaman çok büyük destek olan eşi, bu kararında da Prof. Kalayoğlu'nu destekliyor. Türkiye'ye dönüp yaşadıkları evi kiraya veriyorlar, arabalarını satıyorlar, ceplerine koydukları 7000 dolar ile çocuklarını da alarak ABD'ye dönüyorlar. Kalayoğlu'nun tek hayali, karaciğer nakli ameliyatını öğrendikten sonra ülkesine dönerek hayat kurtarmak.

Canlıdan mı, Kadavradan mı?

Organ nakli canlıdan ve kadavradan olmak üzere iki şekilde uygulanabiliyor. Canlıdan organ nakli, birinci derece akrabalar başta olmak üzere yakın akrabalarından alınan organ ile gerçekleştiriliyor. Kadavradan organ nakli yoğun bakım ünitelerinde beyin ölümü gerçekleşmiş, solunum makinesi sayesinde solunumu devam edebilen hastalardan alınabilecek organ ya da organların nakli ile gerçekleştiriliyor. Bir hastanın beyin ölümü gerçekleştiyse, ancak solunum makinesi sayesinde kalbi çalışıyorsa, bu hastanın yaşadığı anlamına gelmiyor. Solunum makinesi solunumun devamını dolayısıyla da hastanın kalbinin çalışmasını sağlıyor, damardan verilen sıvı, antibiyotik ve gıdalarla organların canlılığı ve işlevi sürdürülüyor. Ancak ülkemizde kadavradan bağış sayısı yeterli değil. Bu konuda yaşanan sıkıntılara dikkat çeken Prof. Dr. Münci Kalayoğlu beyin ölümü gerçekleşmiş hastaların çoğunun yoğun bakım ünitelerinde olduğunu, bu nedenle de yoğun bakım ünitelerinde çalışan personelin özellikle de doktorların, hasta yakınlarını organ nakline yönlendirme konusunda daha istekli ve bilinçli olması gerektiğini belirtiyor. Beyin ölümü beyin cerrahisi, nörolog, kardiyolog ve yoğun bakım uzmanı olmak üzere dört uzman doktor tarafından tespit ediliyor. Ardından bu dört uzman doktor ölüm raporunu imzalıyor. Bu aşamadan sonra hasta yakınlarına organ naklinin önemini anlatılması gerekiyor. Bu noktada en önemli görev yoğun

bakım ünitesi çalışanlarına ve doktorlarına düşüyor. Elbette ölüm karşısında, hele ki bir yakının ölümü karşısında herkesin tepkisi çok yoğun oluyor. Organ naklinin önemini, bağışlanacak her organ ile kurtarılabilecek hayatların anlatılması çok güç bir görev, ama çok da gerekli ve önemli. Bunun bir eğitim ve kültür meselesi olduğunu söyleyen Prof. Kalayoğlu konunun önemini zamanla anlaşılacağı ve organ bağışının artacağı konusunda umutlu.

Organ bağışını kabul eden hasta yakınlarının pek çoğu organın ya da organların kime ya da kimlere gideceğini soruyor. Haklı bir soru belki de. Ama bunu o an doktorlar da bilmiyor. Organları bağışlanan kişinin laboratuvar bulgularından kilosuna kadar her türlü detay, Sağlık Bakanlığı'ndaki veri tabanına bildiriliyor. Bilgisayar organ bekleyenler arasından, hastalığın ağırlık derecesi başta olmak üzere değişik ölçütlere göre nakil yapılacak kişiyi belirliyor ve organ en uygun hastaya gidiyor. Ancak Türkiye'de kadavradan bağış yeterli seviyede olmadığı için hem böbrek hem de karaciğer nakillerinde canlıdan nakil dışında pek bir seçenek yok. Diğer yandan canlıdan nakil, organı veren kişi için risk oluşturuyor. Örneğin bir karaciğer naklinde, karaciğerin yarısını diğer yarısına zarar vermeden almak için yapılan ameliyat kolay bir ameliyat değil. Her ameliyatta olduğu gibi bu ameliyatlarda da risk söz konusu olabiliyor.

Yılda 100 Karaciğer Nakli

1981-1983 yılları arasında Pittsburg Üniversitesi Transplantasyon Bölümü'nde görev yapan Prof. Kalayoğlu hayalini gerçekleştirmek üzere Türkiye'ye dönüyor. Ancak karaciğer nakli konusunda gördüğü yetkililer, Türkiye'de yılda 600 bin çocuğun ishalden öldüğü o yıllarda bu konunun önemini ve aciliyetini sorguluyor. Kalayoğlu tam da o günlerde Madison Wisconsin Üniversitesi'nden teklif alıyor ve orada Karaciğer Nakli Bölüm Başkanlığına getiriliyor. Bu konuda eğitilmiş tek cerrah olan Prof. Münci Kalayoğlu orada yaptığı ilk karaciğer nakli ile tüm basının ilgisini çekiyor. Ardından nakil sayısı da gün geçtikçe artıyor. 20, 30, 50 derken 5. yılın sonunda yılda 100 nakil yapar hale geliyor. Böylece ABD'nin en iyi karaciğer nakli programı da Wisconsin Üniversitesi'nde hayata geçiyor. 2006 yılının Eylül ayında 1500 karaciğer nakli, 2000'den fazla böbrek nakli, 1000 civarında pankreas nakli yapmış deneyimli bir cerrah olarak ülkesine dönüyor. Prof. Kalayoğlu'nun, kendisine onursal profesörlük unvanı veren Wisconsin Üniversitesi ile ilişkisi hâlâ devam ediyor.

“Organ Bağıışı Artarsa, Organ Ticareti Kalmaz”

Prof. Dr. Münci Kalayoğlu her hastasına organ bağıışı ve nakli ile ilgili kanunların ve yönergelerin yer aldığı Organ ve Doku Nakli Mevzuatı'nı gösteriyor. Özellikle organ ticareti konusunda ciddi yaptırımlar olduğunu vurgulayarak, dünyada geçerli olan en katı

cezaların ülkemizde de geçerli olduğunu belirtiyor. Organ bağıışının artacağı konusunda çok umutlu olduğunu söyleyen Prof. Kalayoğlu organ bağıışı artarsa organ ticaretinin kendiliğinden ortadan kalkacağına inanıyor.

“En çok istediğim kendi doktorlarımıza faydalı olmak”

Şu an Memorial Hastanesi Genel Cerrahi, Organ Nakli ve Transplantasyon Bölümü Başkanı olarak sürdürdüğü görevinde ise her fırsatta ne kadar güçlü ve iyi bir ekibi olduğundan söz ediyor. Bu güçlü ve iyi ekiple Memorial Hastanesi'nde Nisan ayı başı itibarıyla 1000 nakil yapılmış. Ekibinin her zaman öncelikle “Hasta için en iyisi nedir?” diye düşündüğünü belirtiyor. Pek çok kişinin hayatını kurtarmanın yanı sıra ikinci görevlerinin de organ naklinin öğretilmesi yani eğitim olduğunu vurguluyor. En çok istediği şeyin kendi doktorlarımızı bu konuda yetiştirmek ve onlara faydalı olmak olduğunu özellikle vurguluyor. “Eğitim bizim şerefimizdir ve geleceğimizdir. Hem insanlık, hem bilimsellik, hem de cerrahlik açısından bunun en büyük sorumluluğumuz olduğunu biliyoruz ve bu bilinç ile çalışıyoruz” diyerek bu konudaki hassasiyetinin de altını çiziyor. Bu nedenle yurt içinden ve yurt dışından pek çok cerrah belirli sürelerle Prof. Kalayoğlu'nun ekibine dâhil oluyor ve eğitim alıyor.

Her Hasta Ayrı Bir Değer, Ayrı Bir Anı

Her hasta Prof. Dr. Münci Kalayoğlu için bir anı, hatırlanacak bir sevinç kaynağı. Hastalarının sosyal durumları, ameliyat öncesi davranışları, ameliyat sonrası davranışları, üzüntüleri, sevinçleri, hepsi kendisini etkiliyor. Ama en çok sevindiren şey nakledilen karaciğerin ameliyattan sonra safra yapması, çünkü bu karaciğerin çalışması yani hastanın yaşayacağı anlamına geliyor. Aksi takdirde hastayı kaybetmemek için başka bir karaciğer bulmak gerekiyor ki, ikinci bir karaciğer de maalesef hazırda beklemiyor. Nakledilen organın işlevini yapamama ihtimali her zaman var. Bu işin en stresli aşamalarından biri işte bu. Prof. Kalayoğlu bu yoğun stresle işini, yani hayat kurtarmayı sevdiği için baş edebiliyor.

Hastalarına bilgisayara bağlı büyük bir TV ekranından röntgen filmlerini göstererek hastalıklarını detaylı bir şekilde anlatıyor. “Başka türlü inandırmak zor oluyor, hastalarla bu şekilde paylaşmak bizi daha inandırıcı kılıyor” diyor Prof. Kalayoğlu. Her hastasının fotoğrafını çekip dosyasına ekliyor. Böylece hem hastayı hatırlamak, hem de kontrol için gelen hastalardaki fiziksel değişimleri fark etmek kendisi için kolay oluyor.

Wisconsin Üniversitesi'nde görev yaptığı yıllarda Prof. Dr. Münci Kalayoğlu'nun organın vücut dışında işlevini yitirmeden uzun süre tutulabilmesi için hazırlanan organ saklama çözeltileri konusunda bazı çalışmaları olmuş. Geliştirdikleri bir çözeltiyi köpek karaciğer nakilleri sırasında kullandıklarında başarılı sonuçlar almışlar. İnsana ait organların saklanması da denenmek üzere izin alınmış ve bir bebekten alınan karaciğerin 20 saat bu çözeltide korunabildiği tespit edilmiş.

Kendisinin ve ekibinin en büyük çabası daha fazla organ nakli ameliyatı yapabilmek, daha fazla hayat kurtarabilmek, daha fazla organ bağışlığı yaratabilmek. Bunun için de Prof. Kalayoğlu bildiklerini diğer meslektaşlarına anlatmak üzere yurtçinde ve yurtdışında pek çok toplantıya gidiyor, katıldığı televizyon programlarıyla herkese organ bağışlığı için çağrıda bulunuyor. Organ naklini, neden yapılması gerektiğini, organ naklinin böbrek hastalarında neden en iyi tedavi şekli olduğunu, sirozun tek tedavi yolunun neden karaciğer nakli olduğunu anlatmaya çalışıyor. Prof. Kalayoğlu'na başvuran hastalar arasında hiçbir şey yapılamayacak duruma gelmiş hastaların sayısı hayli fazla. Çünkü bugüne kadar kimse o hastalara karaciğer naklinden söz etmemiş. Örneğin kanserin tamamen yayıldığı karaciğerine giden damarları tıkanmış, yani nakil yapılması olanaksız bir hasta kendisine daha erken başvurmuş olsa sağlığına kavuşma ihtimali de yüksek olacak. Bu yüzden insanları bilinçlendirmek bu işin en önemli kısımlarından biri.

Kişiyeye Özel Organ

Prof. Dr. Münci Kalayoğlu kök hücre araştırmaları konusunda hayli umutlu. Kök hücre uygulamalarıyla ileriki yıllarda kişiyeye özel organların üretilebileceğini düşünüyor. New York'taki bir toplantıda Minnesota'dan bir araştırmacının bir laboratuvar ortamında hastanın kök hücrelerini kullanarak ürettiği kalbi gördüğünde ve bu kalbin attığına şahit olduğunda bu konudaki umutları da artmış. Başka bir araştırmacının, kök hücre uygulamalarıyla laboratuvar ortamında üretilen bir mesanenin hastaya nakledildiğinde üstelik doku reddini önleyici herhangi bir ilaca gerek kalmadan çalıştığını görmesi de, bu konuda umutları arttıran diğer bir örnek. Ayrıca farklı canlı türleri arasında nakiller de olduğunu belirtiyor ve bu konudaki deneyimini aktarıyor: Komadaki bir hastayı uygun insan karaciğeri bulununcaya kadar, insan geni aktarılan bir domuzun karaciğerini kullanarak, üç gün yaşatmayı başarmışlar. Üçüncü gün sonunda bulunan karaciğerin nakledilmesiyle de hasta sağlığına kavuşmuş.

“Organ olmadan organ nakli olmaz, organ nakli olmazsa da insanlar ölür” diyor Prof. Kalayoğlu. Yeni doğan bebeğin olsun, 85 yaşında bir kişinin olsun, organların -tabii sağlıklı oldukları sürece- nakil için kullanılabilirdiğini hatırlatarak organ bağışlığı için her fırsatta çağrı yapıyor ve bir gün organ bağışlığının istenilen seviyeye ulaşacağını düşünüyor.

Prof. Dr. Münci Kalayoğlu'na katkılarından dolayı teşekkür ederiz.